

Perheissä jatkunut sota?

www.finlit.fi/keruut

Keruu toisen maailmansodan jälkeisen perhe-elämän muistitiedosta 1.10.2015–31.5.2016

Syyskuussa 1944 solmittiin välirauha Suomen ja Neuvostoliiton välille, ja huhtikuussa 1945 päättyi Lapin sota. Mutta saapuiko rauha silloin myös suomalaisiin koteihin? Päätyikö sota sen kokeneissa perheissä koskaan? – Sota vaikutti syvästi ja usein pysyvästi kaikkien perheenjäsenten elämään. Yhä edelleen tuhannet 1940–50-lukujen lapset pyrkivät ymmärtämään sodan kokeneiden isiensä ja äitiensä muutosta.

Perheissä jatkunut sota? -keruussa keräämme sekä omakohtaisia että muilta, esimerkiksi sukulaisilta kuultuja muistoja sotienjälkeisestä perhe-elämästä. Keruu liittyy laajempaan, Suomen Akatemian rahoittamaan tutkimushankkeeseen, jossa tutkitaan, miten sotaan liittyviä perhe-elämän ongelmia käsiteltiin ja työstettiin niin perheiden sisällä kuin laajemmissa tukiverkostoissa.

Kirjoituksissa voit pohtia esimerkiksi seuraavia teemoja:

Rauhan tulo ja perheiden paluu yhteen

- Millaisena muistat sodan päättymisen ja perheesi yhteenpaluun? Kerro esimerkiksi, miten pitkät erojaksot vaikuttivat jälleennäkemiseen, kuinka tutulta tai vieraalta äitisi, isäsi tai sisaruksesi tuntuivat.
- Minkälainen oli perheesi kokoonpano heti sodan jälkeisinä vuosina, asuiko luonanne esimerkiksi sukulaisia tai evakkoja?
- Kuvaile perheesi elämää heti sodan päättymisen jälkeen.

Lapsen paikka sotienjälkeisessä perheessä

- Minkälaisena muistat kotisi tunneilmapiirin? Tunsitko olosi turvalliseksi kotona? Kerro mahdollisista turvattomuuden kokemuksistasi.
- Kerro saamastasi kasvatuksesta ja huolenpidosta. Miten näet sotakokemusten tai talousvaikeuksien heijastuneen vanhempiesi tai huoltajiesi käytökseen, esimerkiksi kasvatukseen, kurinpitoon tai tunne-elämään?
- Kerro siitä, missä määrin vietit tai jouduit viettämään aikaa kodin ulkopuolella, ystävien ja tovereiden kanssa.
- Jos koit lapsuudessasi vaikeita asioita, niin mistä sait voimaa vastoinkäymisten kestämiseen: ystäviltä, uskonnosta, luonnosta, elokuvista, kirjoista.

Kuva: SA-kuva

Vastausohjeet

Kirjoita omalla kielelläsi. Voit osallistua omalla nimelläsi tai nimimerkillä. Tekstien pituutta ei ole rajoitettu. Aiheen käsittely ja tyyli ovat vapaat. Kirjoita vastaukseesi oma ja mahdollisen haastateltavan suostumus siihen, että lähettämäsi aineisto arkistoidaan nimellä tai nimimerkillä SKS:n arkistoon. Käsittelemme henkilötietoja luottamuksellisesti ja jos julkaisemme aineistoa, julkaisemme sitä nimettömänä, ilman tunnistamisen mahdollistavia henkilötietoja.

Tutustu SKS:n arkistojen keruuohjeisiin www.finlit.fi/luovutus_ja_keruuohjeet.

Lähetä kirjoituksesi 31.5.2016 mennessä

- verkkolomakkeella osoitteessa www.finlit.fi/sota tai
- postitse osoitteeseen Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, arkisto, PL 259, 00171 Helsinki, merkitse kuoreen tunnus "Sota" tai
- sähköpostin liitetiedostona osoitteeseen keruu@finlit.fi, merkitse aihekenttään otsikoksi "Sota".

Rauhanaikaan sopeutuminen

- Mitä muistat sodasta palanneiden miesten ja naisten käytöksestä ja mielialasta, mahdollisista sopeutumisen ongelmista, esim. ärtyneisyydestä?
- Miten asumisen järjestelyt, esimerkiksi mahdollinen asumisen ahtaus, vaikuttivat perheesi elämään?
- Miten sotavammat, niin fyysiset kuin henkiset, vaikuttivat perheesi elämään?
- Kärsitkö itse tai joku perheenjäsenesi sotaan liittyvistä painajaisista tai pelkotiloista? Kerro niistä.
- Miten alkoholi ja sen käyttö näkyi perheessäsi? Kerro siitä, jos lähimmäisesi hakivat tai saivat ulkopuolista apua juomisen ongelmiinsa, esimerkiksi AA-kerhoista.
- Tunsitko tai tiesitkö entisiä sotilaita, jotka sodan päättymisen jälkeen ajautuivat hunningolle, esimerkiksi kodittomuuteen? Kerro näistä henkilöistä.
- Kerro, milloin sodan vaikutukset alkoivat hälvetä omassa perheessäsi.

Sodan kokemukset ja muistot

- Miten esimerkiksi miesten rintama- tai muista sotakokemuksista puhuttiin perheessäsi?
- Kuvaile, millaisia tunteita sota ja sotaan liittyvät kertomukset sinussa herättivät.
- Onko sinulla muistoja tai tietoja entisten sotilaiden tapaamisista, jotka saattoivat tapahtua saunassa, kuppiloissa tai esimerkiksi ryyppyporukoissa?
- Viimeaikoina on puhuttu paljon sodan kokeneiden ihmisten psyykkisistä traumaista. Tunnistatko asiaa oman tai tuntemiesi perheiden kohdalla? Kertoisitko myös näistä muistoistasi.

Keruun järjestävät Jyväskylän yliopiston Historian ja etnologian laitos ja SKS.

Tiedotamme keruun tuloksista syyskuussa 2016. Kaikkien vastanneiden kesken arvomme kirjapalkintoja.